

“Kaspi”-Maarifçilik meydanı” kitabı və “Artkaspi.az” saytı təqdim olundu

Sona Vəliyeva: “Yeni vəsait ömrünü-gününü xalqına, millətinə həsr etmiş görkəmli maarifçi mütəfəkkirlərin ruhuna növbəti minnətdarlıqdır”

Ötən gün Beynəlxalq Mətbuat Mərkəzində “Kaspi” - Maarifçilik meydanı” kitabının və “Artkaspi.az” saytının təqdimat mərasimi keçirilib. Mərasimdə iştirak edən Azərbaycan Mətbuat Şurasının sədri, millət vəkili Əflatun Amaşov ölkəmizin ictimai-siyasi fikir tarixində “Kaspi” qəzetinin özünəməxsus yerinin olduğunu diqqətə çatdırıb.

Qeyd edib ki, 1881-ci ildən işıq üzü görün “Kaspi” qəzeti əvvəlcə həftədə 1, sonra 3 dəfə olmaqla oxucuların görüşünə gəlsə də, 1884-cü ildən etibarən Azərbaycanın ilk gündəlik mətbu orqanı kimi nəşr olunmağa başlayıb: “Əgər biz “Kaspi”nin fəaliyyətini mərhələlərə bölsək, bu barədə çox danışmaq olar. Ancaq bir məsələni heç zaman unutmamaq olmas ki, Azərbaycanda 1892-ci ildə “Kəşkül” qəzetinin son sayları işıq üzünə gürdü. Bu müddətdə “Kəşkül”dən sonra Azərbaycan dilində çıxan qəzet 1903-cü ildə nəşrə başlayan “Şərqi-rus” oldu. Uzun müddət Azərbaycan dilində qəzet olmadı. Məhz belə bir dövrdə Azərbaycan dillili qəzetə olan tələbatı “Kaspi” yerinə yetirməyə başladı. Ona görə də “Kaspi” qəzeti 1897-ci ildən etibarən azərbaycançılıq ideologiyasının, maarifçiliyin daşıyıcısı kimi, ana dilində oxucularla görüşə gəlir, diqqəti cəlb edirdi. Müasir “Kaspi” qəzeti də maarifçilik missiyasını öz çiyinlərində şərəflə daşıyır, Azərbaycan dilində olmaqla, hər gün müxtəlif janrlara aid yazılarla oxucularının görüşünə gəlir. Hazırda isə “Kaspi” qəzeti “Kaspi” - Maarifçilik meydanı” adlı yeni kitabı, eyni zamanda “Artkaspi.az” saytını oxucularına təqdim edir. Beləliklə “Kaspi” qəzeti ictimai, siyasi, mədəni, ədəbi missiyasını indi də davam etdirir. Eyni zamanda, “Kaspi” qəzetinin 1881-ci ildən nəşr olunmağa başlayan nömrələrinin arxivi də əldə edilərək www.kaspi.az saytında yerləşdirilib. Hər bir oxucu, araşdırmaçı, mətbuat tariximizlə bağlı tədqiqat işi görən insanlar “Kaspi” qəzetinin saytına daxil olmaqla bu arxivdən faydalana bilərlər”.

“Kaspi” - Maarifçilik meydanı” adlı yeni kitabdan söhbət açan Ə.Amaşov bildirib ki, burada 2013-2015-ci illərdə “Kaspi” qəzetində dərc olunmuş Nəsen bəy Zərdabi, Hacı Zeynalabdin Tağıyev, Əlimərdan bəy Topçubaşov, Əli bəy Hüseynzadə, İsmayıl bəy Qasıralı, Əhməd bəy Ağaoğlu, Nəriman Nərimanov, Ömər Faiq Nəmanzadə, Firudin bəy Köçərli, Şəfiqə xanım Əfəndizadə, Üzeyir və Ceyhun Hacıbəyli, Məhəmməd və Behbud Şahtaxtılıların həyat

və fəaliyyətləri haqqında məqalələr, araşdırma yazıları, arxiv sənədləri, fotolar yer alıb. O qeyd edib ki, yeni kitab Azərbaycanın maarifçilik tarixi, dövlətçilik, müstəqillik ənənələri, mədəniyyəti və ədəbiyyatı ilə maraqlanan oxucular üçün nəzərdə tu-

tulub. Şura sədri “Artkaspi.az” saytından da söhbət açaraq deyib ki, yeni internet resursunda Azərbaycan və dünya ədəbiyyatına dair nümunələr, yazılar oxuculara təqdim ediləcək.

“Kaspi” Təhsil Şirkətinin və “Kaspi” qəzetinin təsisçisi, filologiya üzrə fəlsəfə doktoru Sona Vəliyeva da “Kaspi” - Maarifçilik meydanı” kitabından danışaraq qeyd edib ki, yeni vəsait XIX əsrin sonu, XX əsrin əvvəlində ağır, məşəqqətli, lakin şərəfli fəaliyyət yolu keçmiş, ömrünü-gününü xalqına, millətinə həsr etmiş Azərbaycanın görkəmli maarifçi mütəfəkkirlərinin ruhuna növbəti minnətdarlıqdır. O, kitabdakı materialların zaman-zaman “Kaspi” qəzetinin xüsusi buraxılışlarında oxuculara təqdim olunduğunu vurğulayıb. S.Vəliyeva sələflərimiz olan “Kaspi”çilərin, yeni kitabda haqlarında bəhs edilən maarifçilərin hər birinin həyatının ayrı-ayrılıqda bir kitabın və neçə-neçə tədqiqatın mövzusu olduğunu da qeyd edib. Bildirib ki, ruhlarına minnətdarlığın ifadəsi kimi ərşəyə gələn bu kitab onların fəaliyyətinin kiçik bir hissəsini əhatə edir: “Kitabda haqqında bəhs edilən ziyalılarımızın yubileylərinin qeyd olunması haqqında Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamları, onların həyat və fəaliyyətləri, maarifçilik missiyasına xidmət edən addımları barədə məlumatlar, araşdırma yazılar, müsahibələr, arxiv materialları yer alıb. Bu kitab “Kaspi” qəzeti və “Kaspi” Təhsil Şirkətinin milli, tarixi irsimizə dəyər verərək ərşəyə gətirdiyi növbəti nəşrdir. Bununla

biz xalqımızın mənəvi və tarixi irsinin qorunub saxlanması, nəşr olunub gələcək nəsillərə ötürülməsində də “Kaspi” ənənələrini davam etdirməyə çalışırıq. Azərbaycanın maarifpərvər ziyalıları maarifçilik ideyasını ortaya ataraq, maarifçilikdən çıxış edərək, milli şüurun, milli azadlıq hərəkatının formalaşmasında mühüm rol oynayıblar. Onlar müsəlman Şərqi-də ilk demokratik cümhuriyyətin qurulmasına qədər olan milli mücadilə yolunda böyük iz qoyublar. Əgər çar Rusiyası bilsəydi ki, “Kaspi” qəzeti və oraya cəm olan maarifpərvər ziyalılar milli şüurun formalaşmasında, azadlıq ruhunun oyanmasında bu qədər mühüm rol oynayacaqlar, o zaman bu qəzetin nəşrinə imkan verməzdi”.

S.Vəliyeva deyib ki, bu cür ziyalılarımızla, maarifçilərimizlə qürur duyur, onların keçdiyi şərəfli yolu öyrənir, gələcək nəsillərə də çatdırırıq: “Belə insanlar haqqında minlərlə kitablar yazılarsa da, azdır. Onların Azərbaycan xalqının hər bir nümayəndəsinin qəlbində yaşamağa haqqı var. “Kaspi” - Maarifçilik meydanı” kitabı da

sonra ölkəni tərk etmək məcburiyyətində qalmış, xaricdə vəfat etmiş maarifçi ziyalılarımızın məzarlarının Azərbaycana - öz Vətənlərinə gətirilməsinə çalışıb. Bununla yanaşı, o, həmin ziyalılarımızın şəxsiyyətlərini araşdırılması, arxivlərinin ölkəyə gətirilməsi istiqamətində də göstərişlər verib. Prezident İlham Əliyev isə ölkə rəhbəri olduğu müddətdə həmin şəxslərin yubileylərinin ən yüksək səviyyədə qeyd olunması üçün sərəncamlar imzalayıb. “Kaspi” - Maarifçilik meydanı” kitabını bu istiqamətdə həyata keçirilən tədbirlərə kiçik bir töhfə kimi də dəyərləndirmək olar”.

Sonra “Artkaspi.az” saytının redaktoru, gənc şair Fərid Hüseyn yeni internet resursu haqqında geniş məlumat verib. Bildirib ki, saytda Azərbaycan, Şərqi və Qərbi ədəbiyyatı nümunələri yer alacaq. Eyni zamanda burada yazarlarla müsahibələr, dəyirmi masalar, sorğular, tənqid, ədəbiyyatşünaslıq yazıları və sair bu kimi materiallar oxuculara təqdim olunacaq.

“Kaspi” qəzetinin baş redaktoru, İlham Quliyev mətbu orqanın arxivinin əldə edilərək ölkəyə gətirilməsi, geniş oxucu auditoriyasına çatdırılması barədə məlumat verib. O, bildirib ki, üç əsrin qəzeti sayılan “Kaspi”nin varisləri olaraq, daim “Kaspi” irsini təbliğ etmək əsas vəzifə kimi qarşıya qoyulub: “Bu istiqamətdə fəaliyyətimizi qurarkən bizə məlum oldu ki, tarixi “Kaspi”nin arxivi Avropa ölkələrinin birindədir. Mümkün əlaqələrimizi işə saldıq və öyrəndik ki, tarixi “Kaspi”nin bütün nüsxələri elektron variantda qorunur, Hollandiyadakı Jack Levinson nəşriyyatının onlayn mənbəsində saxlanılır. Dəqiqləşmələrdən sonra danışıqlar apardıq, bizim üçün olduqca dəyərli olan həmin arxivə alaraq ölkəmizə gətirdik. Həmin arxivdən istifadənin texniki cəhətdən məhdud olduğunu nəzərə alaraq, onu “PDF” formatına saldıq və kaspi.az saytında ayrıca bölmədə yerləşdirdik. Çox böyük əmək sərf etmək müqabilində buna nail olduq. Hazırda Azərbaycanın və dünyanın istənilən yerindən hər bir şəxs bizim qəzetin saytı vasitəsilə həm tarixi “Kaspi”nin arxivi ilə, həm də müasir “Kaspi”nin yazıları ilə tanış ola bilər. Zamanla hiss etdik ki, bizim milli xəzinəmizə - tarixi “Kaspi”nin arxivinə olduqca böyük tələbat var. Qəzet mühitində maraqlanan şəxslərin bu tələbatını ödəmək mümkün deyil. Ona görə də qərara gəldik ki, tarixi “Kaspi”nin arxivini daha əlçatımlı etmək üçün onu Azərbaycan Milli Kitabxanasına təqdim edək. Beləliklə də, tədqiqatçılara, tələbələrə bu mənbəyə daha asan çıxış imkanını yaradaq”.

Baş redaktor İ.Quliyevin çıxışından sonra Sona Vəliyeva tarixi “Kaspi”nin “hard-disk”ə yazılmış elektron variantını Azərbaycan Milli Kitabxanasının direktoru, professor Kərim Tahirova təqdim edib.

Təqdimat mərasimində Milli Kitabxananın direktoru ilə yanaşı, Bakı Dövlət Universitetinin Jurnalistika fakültəsinin dekani, professor Cahangir Məmmədli,

baycan Demokratik Cümhuriyyətinin bütün atributlarını qəbul edib, ilk dəfə üçrəngli, ay-ulduzlu bayrağımızı məhz həmin vaxt Ali Məclisə gətizdirib. 1993-cü ildə hakimiyyətə gələndən sonra isə demokratik cümhuriyyətin qurulmasında rolu olmuş, lakin sovet hakimiyyəti qurulduqdan

“Şərqi” qəzetinin baş redaktoru Akif Aşırılı, “İki sahil” qəzetinin baş redaktoru Vüqar Rəhimzadə, tənqidçi Əsəd Cahangir və başqaları da çıxış edərək fikirlərini bölüşüblər.

Rufik İSMAYILOV